

Projekt „Czytacz”.

**Poradnik dla bibliotekarek i bibliotekarzy
organizujących głośne czytania dla seniorów... i nie tylko**

Gdy Eulalia Barron zaczęła tracić wzrok, potrzebowała kogoś, kto czytałby jej po polsku; takie zamieściła ogłoszenie w „Village Voice”: szukam Polki, która będzie mi czytać książki. Konieczna dyspozycyjność, dobra dykcja i zamiłowanie do lektury.

J. Bator, *Chmurdalia*
Wydawnictwo WAB, Warszawa 2012, s. 196

Spis treści.

- 4 Jak korzystać z poradnika?
- 6 Wstęp.
- 10 **Rozdział 1.** Czy „Czytacz” jest dla Twojej biblioteki?
- 14 **Rozdział 2.** Głośne czytanie – różne warianty działań.
- 17 **Rozdział 3.** Współpraca z wolontariuszami.
- 21 *Mały poradnik dla wolontariuszy.*
- 26 **Rozdział 4.** Promocja wśród mieszkańców.
- 28 **Rozdział 5.** Bezpieczeństwo czytaczy i słuchaczy.
- 31 **Rozdział 6.** Sojusznicy biblioteki.
- 33 **Rozdział 7.** Katalog naszych lektur.
- 35 Wypowiedzi wolontariuszy.
- 37 Honorowi Ambasadorzy Projektu „Czytacz”.
- 41 Kontakt z koordynatorkami.
- 42 Co dalej?
- 43 Aneks.



Jak korzystać z poradnika?

Znasz ludzi, którzy nie mogą przychodzić do Twojej biblioteki, ani samodzielnie czytać książek? Uważasz, że biblioteka może i powinna coś dla nich zrobić? Sądzisz, że wolontariusze lub bibliotekarze, którzy czasem zanoszą książki do domów czytelników, mogliby również poczytać im na głos?

Jeśli tak, ten poradnik został napisany właśnie z myślą o Tobie!

Przez dwa wakacyjne miesiące 2013 roku pięć bibliotek w Polsce pod opieką Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego realizowało pilotażowy projekt „Czytacz”. Czytacze – czyli wolontariusze lub sami bibliotekarze – przynosili książki do domów starszych osób i czytali na głos. Organizowane były również głośne czytania w instytucjach: w szpitalach, w domach pomocy społecznej. Bibliotekarze namówili też najmłodszych czytelników do głośnego czytania swoim dziadkom.

W poradniku znajdziesz informacje o tym:

- gdzie pomysł na głośne czytanie się sprawdził,
- od czego zacząć przygotowania,
- o czym nie można zapomnieć podczas realizacji działań,
- u kogo szukać wsparcia.

Dowiesz się, jak efektywnie poprowadzić projekt „Czytacz” w Twojej bibliotece.

We wstępie opisujemy, jak powstał pomysł na przeprowadzenie projektu „Czytacz” i jak przebiegała edycja pilotażowa.

Pierwszy rozdział pozwoli Ci się zorientować, czy „Czytacz” jest dla Twojej biblioteki i korzystających z niej osób. Przedstawiamy tu mocne strony projektu, ale też trudności i wyzwania, jakie czekają bibliotekę podejmującą działania. Sugerujemy, jaki scenariusz działań sprawdzi się w mniejszej miejscowości, a jaki w większej.

W drugim rozdziale przeczytasz o trzech różnych scenariuszach działań w ramach projektu „Czytacz”: czytaniu u słuchacza, czytaniu w instytucji oraz czytaniu rodzinnym. Wybierz scenariusz najlepszy dla Twojej biblioteki.

Trzeci rozdział dotyczy współpracy z wolontariuszami. Przeczytasz w nim m.in. o zasadach dobrego wolontariatu; o dokumentach, jakie powinien przygotować bibliotekarz rozpoczynający współpracę z wolontariuszem; o ubezpieczeniu wolontariusza i o spotkaniu organizacyjnym z wolontariuszami.

Czwarty rozdział pokazuje proste i skuteczne sposoby promocji akcji wśród mieszkańców. Znajdziesz tu graficzne materiały promocyjne przygotowane specjalnie na potrzeby projektu „Czytacz”.

Piąty rozdział jest dla nas bardzo ważny. Dotyczy zasad bezpieczeństwa słuchaczy i wolontariuszy biorących udział w projekcie. Lektura obowiązkowa dla wszystkich bibliotekarzy i bibliotekarek odpowiedzialnych za akcję „Czytacz”.

W szóstym rozdziale wskazujemy potencjalnych sojuszników biblioteki podczas realizacji projektu „Czytacz”.

W siódmym rozdziale prezentujemy katalog lektur czytanych podczas akcji.

Na zakończenie przedstawiamy Honorowych Ambasadorów Projektu „Czytacz” – bibliotekarzy i wolontariuszy, którzy realizowali z nami akcję w roku 2013.

Na marginesach całej publikacji zamieszczamy dobre rady sformułowane przez bibliotekarzy, wolontariuszy oraz pracowników FRIS, a także wrażenia uczestników pilotażowej edycji projektu. Mamy nadzieję, że te elementy ułatwią korzystanie z poradnika.

W Aneksie znajdziesz materiały, które mogą być przydatne podczas realizacji „Czytacza” lub posłużyć Ci jako wzór do zrobienia własnej wersji plakatu, identyfikatora, porozumienia z wolontariuszem, referencji dla wolontariusza etc.

Wstęp.

Skąd pomysł na akcję „Czytacz” – opowiada Anna Klimczak

Moja babcia od dawna choruje na jaskrę i zaćmę. Obie te choroby, kiedyś niezbyt dla niej uciążliwe, dziś są w zaawansowanym stadium i uniemożliwiają jej samodzielne czytanie. Osłabienie wzroku następowało stopniowo. Na początku babcia wybierała książki pisane dużym drukiem, wówczas cała rodzina pamiętała, by tylko takie babci przynosić. Czytała przez krótki czas, potem dawała odpocząć oczom. Wreszcie zupełnie przestała sięgać po książki. Dlatego, kiedy ją odwiedzam, czytam jej na głos. Babcia nie obsługuje sprzętu multimedialnego, dlatego nie korzysta z audiobooków, ale bardzo lubi, kiedy ktoś jej czyta. Tytuły czasami wybiera babcia, innym razem ja.

Wiele starszych osób jest w sytuacji mojej babci, jednak nie zawsze ktoś z bliskich ma czas, żeby im poczytać. Jeśli mają w domu odtwarzacze kaset lub płyt CD, korzystają ze zbiorów książki czytanej, ale to i tak nie zastąpi kontaktu z drugim człowiekiem. A gdyby od czasu do czasu ktoś z biblioteki czytał im na głos?

Z pomysłem na „Czytacza” przyszedłem do Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, gdzie spotkałem ludzi otwartych na różne nietypowe inicjatywy: najpierw Magdę Kubecką, potem Małgorzatę Dąbrowską i Monikę Mieczkowską. Byliśmy przekonane, że w wielu miejscach w Polsce bibliotekarze i bibliotekarki czytają na głos seniorom lub osobom niedowidzącym, ale nikt jeszcze tej akcji nie nazwał, nie opisał, nie zachęcił innych do podobnego działania. Postanowiliśmy spróbować.

Opis pilotażowego projektu „Czytacz” – na jego podstawie powstał ten poradnik

Przez dwa wakacyjne miesiące współpracowałyśmy z pracownikami i wolontariuszami z pięciu różnych bibliotek.



Rekrutacja do projektu „Czytacz” była otwarta dla wszystkich bibliotek. Zakwalifikowało się pięć: Biblioteka Publiczna Gminy Hańsk; Biblioteka Publiczna w Sławie – filia Stare Strącze; Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej; Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Itży – filie: Pakostaw, Seredzice; Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Prusa w Rybniku.

Bibliotekarze sami zgłosili się do udziału w projekcie.

Zaczęliśmy od warsztatowego spotkania w Warszawie. Z każdej miejscowości przyjechał do nas bibliotekarz i wolontariusz lub dwoje bibliotekarzy. Opowiedziałyśmy o naszych pomysłach na głośne czytanie w domach słuchaczy. Przedstawiłyśmy podstawowe zasady dobrego wolontariatu i wskazówki dotyczące bezpieczeństwa słuchaczy i wolontariuszy. Rozmawialiśmy o promocji akcji wśród mieszkańców i o możliwych scenariuszach działań. Pracowaliśmy też nad dykcją: z pomocą logopedy opanowaliśmy podstawowe ćwiczenia doskonalące emisję głosu.

Tym, co z całą pewnością mogłyśmy powiedzieć bibliotekarzom i wolontariuszom przed rozpoczęciem pilotażu, było: *Nic na siłę*. Jeśli okaże się, że „Czytacz” się nie

udaje, bo nie ma chętnych słuchaczy; nie zgłaszają się wolontariusze; seniorzy początkowo umawiają się na spotkanie z czytaczami, ale potem rezygnują etc. – trudno. Niepowodzenie pomysłu też będzie dla nas ważnym komunikatem.

Działania bibliotek trwały pełne dwa miesiące: lipiec i sierpień. W tym czasie cała grupa miała ze sobą kontakt dzięki mailowej liście dyskusyjnej. Na bieżąco zbieraliśmy wszystkie relacje. Projekt zaczął nabierać kolorów. Pojawiły się też pierwsze relacje medialne.

Stare Strącze:

► <http://www.tvp.pl/gorzow-wielkopolski/aktualnosci/spoleczne/jesli-masz-slaby-wzrok-i-nie-mozesz-juz-czytac-popros-o-pomoc-wolontariusza-w-starym-straczu-rozpoczela-sie-akcja-czytacz/11839854>

Rybnik:

► http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=n0_nuLRJXf8#t=22

Podczas dwóch miesięcy odbyło się w sumie **185** spotkań. **39** osób zostało słuchaczami indywidualnymi, a w spotkaniach grupowych łącznie wzięty udział **122** osoby. W działania zaangażowało się **33** wolontariuszy. Ponad **280** godzin spędzono na wspólnej lekturze i rozmowie.

Skala pilotażowej edycji „Czytacza” rzeczywiście robi wrażenie. Ale dla nas kluczowe były nie statystyki, ale opinie i doświadczenia uczestników. Zebraliśmy je podczas spotkania podsumowującego akcję. Przeprowadziłyśmy też ankietę internetową, w której pracownicy 600 bibliotek wypowiedzieli się na temat usługi polegającej na głośnym czytaniu w domu użytkownika. Spostrzeżenia respondentów oraz relacje bibliotekarzy i wolontariuszy pilotażowej edycji projektu „Czytacz” stanowią podstawę tego poradnika.

nowytydzień

WŁODAWA

HAŃSK. Jubileusz „Seniorek”

30 lat na scenie



Zespół „Seniorki” z Domu Kultury w Dubecznie obchodzi w tym roku jubileusz 30-lecia działalności artystycznej. Z tej okazji odbyła się niezwykle wyjątkowa uroczystość.

- Spotkaliśmy się tu, by uczcić wspa-

ły jubileusz 30-lecia naszego rodzimego zespołu „Seniorki”. Jubileusz ma wielkie znaczenie dla gminy Hańsk, dla Gminnego Ośrodka Kultury, dla Zespołu Śpiewaczego „Seniorki” oraz dla kultury całego naszego regionu - rozpoczęła uroczystość prowadząca imprezę **Wioletta Wicińska**.

W spotkaniu uczestniczyli m.in.: wójt



gminy Hańsk **Marek Kopieniak**, sekretarz UG w Hańsku **Romuald Pryll**, dyrektor GOK w Hańsku **Ariel Struski**, przedstawiciel starosty włodawskiego **Piotr Kazanecki**, były dyrektor GOK, uczestniczący w „narodzinach” zespołu, **Waldemar Taurogiński** oraz dawni członkowie zespołu i przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń, Kół Gospodyń Wiejskich, Koło Aktywnych Kobiet z Hańska oraz zespoły: „Poleska Nutka” z Kołacz, „Wesołe Sąsiadki” z Kulczyna i „Złota Jesień” z Włodawy. Podczas imprezy przedstawiono m.in. prezentację multimedialną o zespole, która wywołała dużo komentarzy, wspomnień i ciepłych słów. Były również wystąpienia

HAŃSK

Poczytają seniorom

Znane są już wyniki rekrutacji w ramach projektu „Czytacz”. Sześć bibliotek z Polski zaferuje seniorom w swoich miejscowościach nową usługę. Współpracujący z bibliotekami wolontariusze - „czytacze” będą przynosić starszym osobom książki do domu i czytać im na głos. Do projektu zakwalifikowała się m.in. Biblioteka Publiczna Gminy Hańsk.

Jeśli znasz osobę, która nie może już samodzielnie czytać książek, nie może przyjść do biblioteki, np. z powodów zdrowotnych, chciałaby, żeby czytano jej na głos, zgłoś się do biblioteki. Właśnie z myślą o takich osobach biblioteka w Hańsku rozpoczyna akcję „Czytacz”. - Pomóż nam dotrzeć z informacją o akcji do wszystkich, którzy czytaniem na głos mogą być zainteresowani - zachęcają pracownicy. (r)

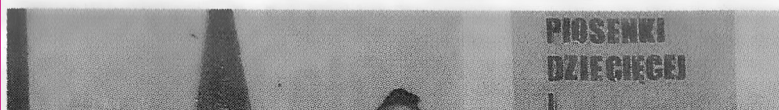
OKUNINKA. Najmłodszy na scenie
Łódki rozdane

(5-6 lipca) Koncertem laureatów zakończył się XIX Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej - Białe 2013. W czasie dwudniowych przesłuchań o Złote, Srebrne i Brązowe Łódki rywalizowało 64 solistów w trzech kategoriach wiekowych: 6-10 lat, 11-13 lat i 14-16 lat oraz 5 zespołów wokalnych.

Tegorocznymi uczestnikami przyjechali do Okuninki z województw: lubelskiego, mazowieckiego, podlaskiego i świętokrzyskiego oraz z Białorusi. Wykonawców oceniało jury w składzie: Magdalena Budzyńska, Renata Ślągak, Magdalena Sionkowska i Andrzej Sar. Festiwal zorganizował Urząd

Gminy Włodawa.

Wyniki festiwalu, kategoria 6-10 lat: 1 i 3 nagrody nie przyznano, 2. Iza Karczewska - Hajnowski Dom Kultury w Hajnówce, wyróżnienia otrzymały: Barbara Szymańska - Miejskie Przedszkole Integracyjne we Włodawie oraz Ola Pilaszewska - Zespół



O akcji napisał m.in. tygodnik „Nowy Tydzień” z Włodawy, wydanie z 8 lipca 2013 r.

Czy „Czytacz” jest dla Twojej biblioteki?

Zanim zdecydujesz się na realizację projektu „Czytacz”, poznaj opinie mieszkańców.

Na początek porozmawiaj z czytelnikami, którzy mają w rodzinie niepełnosprawne lub starsze, niedowidzące osoby. Zapytaj, czy byliby zainteresowani wizytami czytacza. Jeśli masz kontakt z samymi seniorami, porozmawiaj z nimi wprost o pomysły i przekonaj się, jaka jest ich opinia. Może się okazać, że w Twojej miejscowości nie ma zapotrzebowania na akcję „Czytacz”. Natomiast rozmowy pomogą Ci zdiagnozować inne potrzeby najstarszych czytelników, np. wypożyczenie „książki na telefon” (zawożenie książek osobom, które same nie mogą się dostać do biblioteki), spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki albo warsztaty komputerowe. Pamiętaj, że „Czytacz” nie jest akcją, która sprawdzi się w każdym środowisku.

Jeśli okaże się, że wśród mieszkańców jest zainteresowanie akcją, porozmawiaj o pomysły z innymi pracownikami biblioteki. Przedstaw im założenia projektu, daj do przeczytania poradnik i wspólnie zastanówcie się, kto z Was chce i może włączyć się w realizację działań.

Pamiętaj, że koordynacja projektu wymaga czasu i pracy. Jeśli Twoi koledzy i koleżanki z biblioteki nie chcą się angażować, możesz samodzielnie koordynować akcję, ale dostosuj skalę działań do swoich możliwości.

Planując czas i skalę działań w projekcie „Czytacz” weź pod uwagę m.in.:

- ile czasu sam/a możesz poświęcić na koordynację działań?
- kto spośród pracowników biblioteki może Cię wspierać?
- ilu potencjalnych słuchaczy jest wśród czytelników biblioteki?
- ilu wolontariuszy jesteś w stanie zachęcić do udziału w projekcie?

Staraj się ostrożnie rozmawiać z mieszkańcami o projekcie. Pamiętaj, że do przeprowadzenia działań potrzebujesz jeszcze zaangażowanych i zaufanych wolontariuszy. Na tym etapie nic nie obiecuj mieszkańcom. Równolegle postaraj się dowiedzieć, czy przyjaciele biblioteki – Twoi potencjalni wolontariusze – również są zainteresowani inicjatywą.

Nic na siłę. Jeśli nie widzisz zainteresowania pomysłem, nie upieraj się przy jego realizacji. Zastanów się, jakie inne działania mogą być atrakcyjne dla seniorów w Twojej miejscowości. Możliwości jest dużo. Śledź stronę www.biblioteki.org.

Włącz w działania bibliotekarzy z różnych filii.

Mierz zamiary na siły. Planuj akcję z kalendarzem w rękę.

Dlaczego warto spróbować? Mocne strony projektu.

„Czytacz” jest nowatorskim działaniem, które ma szansę wejść na stałe do katalogu usług bibliotecznych. Nasze społeczeństwo jest coraz starsze. Zarówno instytucje państwowe, jak i organizacje pozarządowe stopniowo przygotowują się na zmianę demograficzną. Biblioteki nie pozostają w tyle. Seniorzy stanowią tę grupę użytkowników bibliotek, która systematycznie zwiększa swoją liczebność. Stąd wiele propozycji skierowanych właśnie do najstarszych czytelników. Warto także pamiętać o osobach niepełnosprawnych.

Projekt „Czytacz” mobilizuje słuchaczy, integruje ich z biblioteką, wzbogaca ich życie społeczne, a przede wszystkim przynosi im dużo, dużo radości! Są to często osoby samotne i spragnione kontaktu nie tylko z książką, ale przede wszystkim z drugim człowiekiem.

Dzięki akcji głośnego czytania najstarszym biblioteka utrzymuje dawnych czytelników lub pozyskuje nowych.



„Czytacz” promuje książki oraz samą bibliotekę – instytucję budującą relacje międzyludzkie.

„Czasem miałam wrażenie, że wizyta czytacza jest dla mojej słuchaczki najważniejszym wydarzeniem w całym tygodniu.” – opowiada wolontariuszka z gminy Hańsk.

W akcję włączają się wolontariusze, ci młodszy, w wieku szkolnym, i ci starsi, np. już na emeryturze. „Czytacz” to coś więcej niż tylko głośne czytanie. To spotkania międzypokoleniowe i działania animacyjne zapośredniczone przez książkę.

Na co trzeba się przygotować? Wyzwania i trudności.

Największym wyzwaniem jest koordynacja i promocja działań. Trzeba uwzględnić:

- pozyskanie zaufanych wolontariuszy,
- podpisanie z nimi porozumień o współpracy i zorganizowanie spotkania informacyjnego,
- ubezpieczenie wolontariuszy,  *Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat współpracy z wolontariuszami, przejdź do rozdziału trzeciego, a potem wróć do tego miejsca i kontynuuj lekturę poradnika.*
- zapewnienie bezpieczeństwa tak wolontariuszom, jak i słuchaczom: odpowiedzialność spoczywająca z tego tytułu na barkach bibliotekarza jest jednym z największych wyzwań projektu,  *Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat zasad bezpieczeństwa przy realizacji projektu, przejdź do rozdziału piątego, a potem wróć do tego miejsca i kontynuuj lekturę poradnika.*

- aktywne promowanie działań wśród mieszkańców: nie wystarczy zamieszczenie informacji na stronie biblioteki czy wywieszenie plakatu; w mniejszych miejscowościach trzeba porozmawiać z mieszkańcami, w większych – nawiązać współpracę z instytucjami, które na co dzień współpracują z seniorami lub z osobami niepełnosprawnymi,
- koordynację kalendarza spotkań, ewentualnie prowadzenie grupowych czytań w instytucjach. *🔗 Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat różnych wariantów działań w projekcie „Czytacz”, przejdź do rozdziału drugiego, a potem wróć do tego miejsca i kontynuuj lekturę poradnika.*

Na samym początku pisaliśmy o sytuacji, w której nie ma zainteresowania akcją wśród mieszkańców – wtedy lepiej nie rozpoczynać projektu. Może się również zdarzyć, że nie uda Ci się pozyskać zaufanych i odpowiedzialnych wolontariuszy. Z naszego doświadczenia wynika jednak, że zwykle jest więcej chętnych wolontariuszy niż słuchaczy.

Jeśli początkowy entuzjazm uczestników, słuchaczy i wolontariuszy, osłabnie, „Czytacz” może przerodzić się w usługę „książka na telefon” (wolontariusz zanoszą książkę do domu, chwilę rozmawia z czytelnikiem, a starsza osoba samodzielnie czyta lekturę). Pamiętaj, że w takiej sytuacji Twoja biblioteka nic nie traci, a jeśli wcześniej nie prowadziłaś działań typu „książka na telefon”, biblioteka zyskuje nową, potrzebną mieszkańcom usługę.

Paradoksalnie, trudniejsza jest dla organizatora sytuacja, kiedy biblioteka musi zakończyć projekt, a przyzwyczajeni do wizyt słuchacze wciąż liczą na odwiedziny czytaczy. Pamiętaj, że niełatwo jest wtedy po prostu przerwać wizyty. Literackie spotkania czytacza i słuchacza mają komponent terapeutyczny. Czasem lepiej jest zmniejszyć częstotliwość spotkań, niż po prostu je przerwać.

„Mimo że projekt się kończy, wiemy już, że będziemy nadal odwiedzać słuchaczy i czytać im na głos.” – bibliotekarze i wolontariusze z Bielska-Białej i ze Starego Strącza.



Warsztat w FRŚI.
Przygotowania do akcji.
(fot. Anna Klimczak)



Warsztat w FRŚI.
Przygotowania do akcji.
(fot. Monika Mieczkowska)

Głośne czytanie – różne warianty działań.

Wiesz już dużo o mocnych stronach projektu, korzyściach dla biblioteki i dla mieszkańców, a także o wyzwaniach stojących przed bibliotekarzem, ale wciąż może być Ci trudno zdecydować, czy „Czytacz” jest dla Twojej biblioteki. Pamiętaj jednak, że nie ma jednego, z góry ustalonego scenariusza działań. To od Ciebie i uczestników projektu zależy, jaką formę będzie miał „Czytacz” w Twojej miejscowości.

Projekt „Czytacz” może być realizowany na trzy różne sposoby:

1. czytanie u słuchacza;
2. czytanie w instytucjach;
3. czytanie rodzinne.

Warianty te nie muszą być rozłączne. Krótko scharakteryzujemy każdy z nich.

Ad. 1. Czytanie u słuchacza.

Jest to indywidualne spotkanie czytacza (lub dwóch czytaczy, w przypadku kiedy jeden z wolontariuszy jest niepełnoletni) ze starszą lub niepełnosprawną osobą w jej domu. Rolą bibliotekarza jest wprowadzenie czytacza lub czytaczy na pierwsze spotkanie i koordynacja kalendarza spotkań (przynajmniej w początkowej fazie projektu). Bibliotekarz może też doradzić, jakie książki na pierwsze spotkanie powinien przynieść z biblioteki wolontariusz. Spotkanie indywidualne trwa zwykle od pół godziny do trzech godzin, z czego część czasu przeznaczona jest na lekturę, część na rozmowę. Spotkania takie odbywają się zwykle raz w tygodniu lub raz na dwa tygodnie. Ważne jest, żeby do danego słuchacza podczas całego projektu przychodził ten sam czytacz. Czytanie u słuchacza lepiej sprawdza się w mniejszych miejscowościach, gdzie społeczność lokalna dobrze się zna i ma do siebie zaufanie, a ludzie chętnie spotykają się w domach.

Reporterski zapis jednego ze spotkań u słuchaczki możesz obejrzeć tu: <http://zw.pl/czytacz-polaczyl-pokolenia/>.

Ad. 2. Czytanie w instytucjach.

Jeśli w Twojej miejscowości nie ma chętnych na indywidualne spotkania z czytaczem, rozważ spotkanie grupowe. W pilotażowym projekcie „Czytacz” takie spotkania orga-

nizowane były na przykład w domu pomocy społecznej, w domu opieki lub w szpitalu – także psychiatrycznym, ale możesz też pomyśleć o zorganizowaniu głośnego czytania w domu seniora lub po prostu w bibliotece. W zależności od słuchaczy, czytaczami mogą być dzieci (pod opieką bibliotekarza czy nauczyciela) lub osoby pełnoletnie; wolontariusze lub bibliotekarze. Spotkanie grupowe trwa zwykle ok. godziny.

Czytanie w instytucji lepiej sprawdza się w większych miejscowościach, gdzie społeczność lokalna nie zna się dobrze i niższy jest poziom zaufania, za to ludzie chętniej spotykają się poza domem.

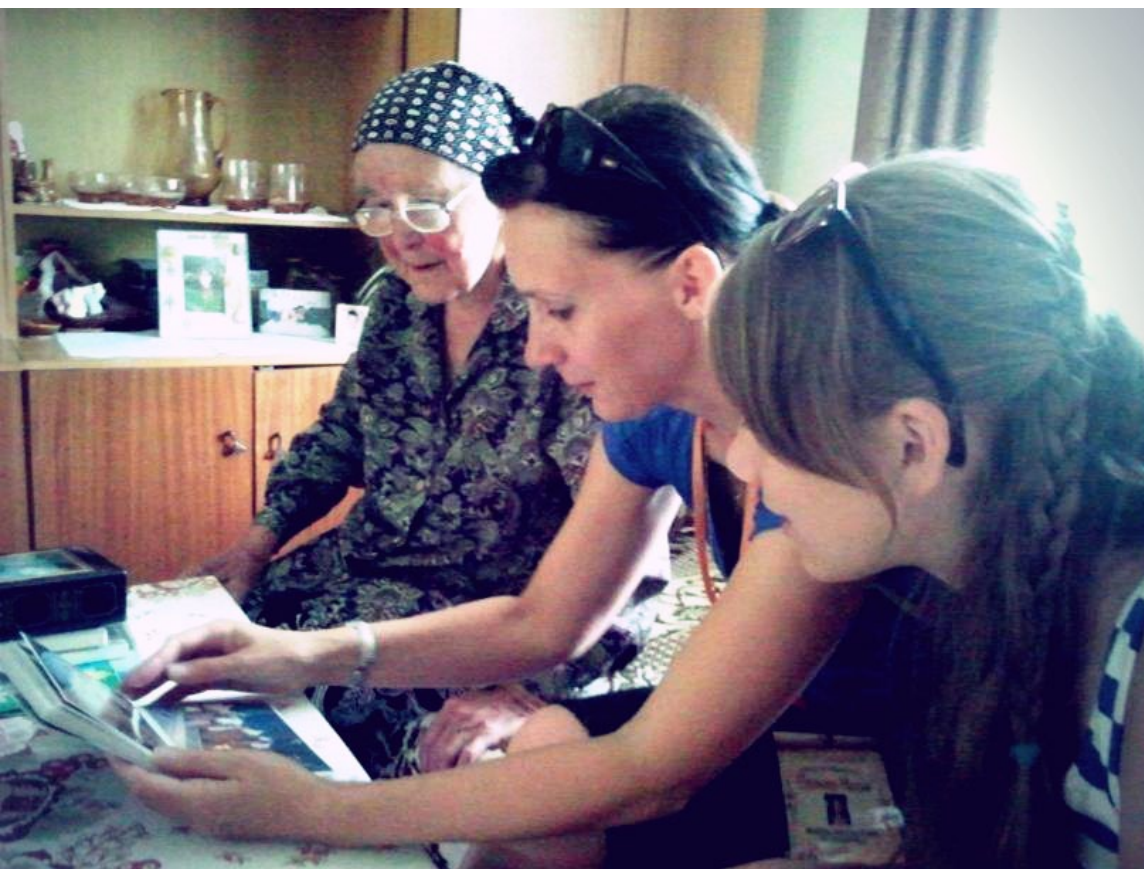
Spotkanie grupowe są ciekawsze i przyjemniejsze, jeśli pomyślisz np. o pokazie slajdów związanych z lekturą, krótkim wstępie dotyczącym autora lub tekstu i o prostym poczęstunku dla uczestników.

Ad. 3. Czytanie rodzinne.

Jeśli nie możesz liczyć na pełnoletnich wolontariuszy, ale pracujesz na przykład z grupą dzieci zaprzyjaźnionych z biblioteką, zachęć je do głośnego czytania dziadkom lub innym seniorom w rodzinie. Wy tłumacz dzieciom, dlaczego dla starszych osób taka lektura może być ważna. Koniecznie poćwicz z nimi dykcję – najmłodszy uwielbiają ćwiczenia buzi i języka, zwłaszcza jeśli przeprowadzone są w formie zabawy. Następnie porozmawiajcie o książkach, które mogą zainteresować dziadków i babcie. Zastanówcie się wspólnie, pod jakim względem wymienione tytuły mogą być ciekawe dla młodszych czytelników. Pomyślcie, czy babcie i dziadkowie mogliby posłuchać literatury dziecięcej i młodzieżowej, na przykład *Harry'ego Pottera*. Pokaż dzieciom, że czytanie dziadkom nie musi być nudne! Daj im czas, żeby same spróbowały. Od razu ustalcie jednak termin spotkania, na którym mali czytacze podzielą się wrażeniami z głośnej lektury; dzięki temu dasz dzieciom do zrozumienia, że uczestniczą w poważnym projekcie czytelniczym – poczują się docenione. Jeśli pomysł się sprawdzi, możesz po jakimś czasie zaproponować wspólne spotkanie czytaczy i najstarszych członków rodzin w bibliotece.

Niezależnie od opcji, którą wybierzesz, pamiętaj, „Czytacz” wymaga dużego wkładu pracy i czasu bibliotekarza. Nie jest to projekt, który „koordynuje się sam”. Zaplanuj więc dobrze akcję, a przygotowania rozpocznij co najmniej na miesiąc przed planowanym początkiem działań (promocja, przygotowanie umów dla wolontariuszy, ubezpieczenie). Działania właściwe powinny trwać kilka miesięcy, żeby „Czytacz” mógł się „rozkręcić” i żeby uczestnicy projektu mogli w pełni z niego skorzystać.

Ćwicząc z dziećmi dykcję i emisję głosu proponuj na przykład: bitwę na miny; przeczytanie na jednym wydechu wybranego wiersza; oddychanie przeponą; dmuchanie na piórko (piórko kładziesz na dłoni, dłoń umieszczasz na wysokości ust, dmuchasz na dłoń, ale tak, żeby nie zdmuchnąć piórka, wygrywa ten, kto najdłużej utrzyma piórko na dłoni).



Stare Strącze.
Spotkanie w domu
Stanisławy Słowik
z wolontariuszkami
Eleonorą Mazur
i Klaudią Mazur.
(fot. Dorota Kalisz)



Stare Strącze.
Spotkanie w domu
Danuty Pogorzelskiej
z wolontariuszkami
Darią Sobczyk i Krystyną
Gawłowską oraz słuchaczką
Zofią Sobczyk.
(fot. Krystyna Kalisz)

Współpraca z wolontariuszami.

Bibliotekarze mogą, ale nie muszą sami zostawać czytaczami. Jeśli samodzielnie prowadzisz filię i nie masz żadnej osoby zastępującej Cię na miejscu w bibliotece albo po prostu masz za mało czasu, żeby osobiście czytać książki w domach mieszkańców, lepiej pozostaw to zadanie zaufanym wolontariuszom. W ten sposób uzyskasz pewność, że Twoje codzienne obowiązki zawodowe nie ucierpią z powodu realizacji projektu.

W projekcie „Czytacz” wolontariuszami mogą być zarówno osoby dorosłe: studenci lub osoby starsze (np. świeżo na emeryturze), jak i młodzież szkolna. Pamiętaj jednak, że osoba niepełnoletnia powinna uczestniczyć w działaniach pod opieką osoby dorosłej: bibliotekarza lub innego wolontariusza.

Zasady dobrego wolontariatu

Kto może zostać wolontariuszem?

Każda chętna osoba dorosła oraz osoba niepełnoletnia, za pisemną zgodą rodziców lub opiekunów, może zostać wolontariuszem projektu „Czytacz”.

Porozumienie o współpracy

Biblioteka powinna podpisać z wolontariuszem (lub jego rodzicami/opiekunami w przypadku osoby niepełnoletniej) porozumienie, czyli umowę cywilną, która określi zakres, sposób i czas wykonywania działań w projekcie. Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie porozumienie powinno

Pamiętaj jednak, że choć raz warto spróbować postawić się w roli czytacza. Po pierwsze, lepiej wytłumaczysz wolontariuszom, na czym polega ich zadanie. Po drugie, będzie to prawdopodobnie ważne i cenne doświadczenie dla Ciebie (tak było w przypadku bibliotekarzy biorących udział w pilotażu).

Jest bardzo ważne, żeby do działań włączyć te osoby, które znasz i do których masz zaufanie, np. wolontariuszy, którzy już wcześniej współpracowali z Tobą przy innych działaniach biblioteki.

Cechy dobrego wolontariusza: otwartość, cierpliwość, umiejętność słuchania, wyrozumiałość, pogoda ducha, odpowiedzialność.

Bądź przygotowany, że wolontariusz może zmienić zdanie i zrezygnować z udziału w projekcie. Najgorsze, co możesz zrobić, to namawiać do działania wolontariusza, który nie ma na to ochoty. Jeśli zobaczysz, że wolontariusz nie ma ochoty na dalsze działania, choć tego nie mówi (np. się wstydzi), sam/a wyjdź z pytaniem: Czy projekt daje Ci satysfakcję? Czy chcesz dalej brać udział w działaniach? Czy jesteś przekonany do pomysłu głośnego czytania seniorom/osobom niepełnosprawnym?

również zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania. Inne elementy porozumienia zależą od biblioteki i wolontariusza. Przykład porozumienia o współpracy znajdziesz tu:

► http://old.wolontariat.net.pl/repository/Dokumenty_prawne/porozumienie.pdf

👉 Zobacz też aneks na końcu poradnika.

Biblioteka musi poinformować wolontariusza o jego prawach i zobowiązaniach.

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków

Jeśli porozumienie jest podpisane na okres krótszy niż 30 dni, biblioteka ma obowiązek ubezpieczyć wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków. Wiąże się to z podpisaniem umowy z towarzystwem ubezpieczeniowym i z opłaceniem niewysokiej składki.

Jeśli porozumienie z wolontariuszem zostanie podpisane na okres dłuższy niż 30 dni, biblioteka nie musi ubezpieczać wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków, ponieważ od pierwszego dnia działań przysługuje mu ubezpieczenie na mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach. Dlatego zalecamy podpisywanie z wolontariuszami porozumień na okres dłuższy niż 30 dni.

Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (OC)

Nie jest obowiązkowe, ale zalecamy je w tym projekcie. W razie gdyby wolontariusz podczas działań na rzecz projektu wyrządził szkodę bibliotece lub słuchaczowi, ubezpieczenie pokrywałoby wartość ewentualnego odszkodowania. Wiąże się to z podpisaniem umowy z towarzystwem ubezpieczeniowym i z opłaceniem składki. Przykładowa wysokość składki przy ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej całej biblioteki, wraz ze wszystkimi pracownikami i wolontariuszami, na okres dwóch miesięcy wynosi 61 złotych (przy minimalnej sumie ubezpieczenia 10 000 zł) – dane PZU z 2013 roku.

Pamiętaj, żeby po zakończonym projekcie przygotować dla wolontariuszy zaświadczenia (👉 zob. aneks), a może też dyplomy lub zakładki do książek. Skoro włożyli w akcję dużo pracy, mała, symboliczna gratyfikacja na pewno sprawi im radość.

Przydatne strony internetowe

► http://www.biblioteki.org/ngo_biblioteki/wolontariat_w_bibliotece

► <http://erw2011.gov.pl/static/upload/o-czym-nalezy-wiedziec.pdf>

Podstawa prawna

USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (z późniejszymi zmianami)

USTAWA z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (z późniejszymi zmianami)

Spotkanie organizacyjne z wolontariuszami

Bardzo ważne dla przebiegu całego projektu jest Twoje pierwsze spotkanie z wolontariuszem/wolontariuszami. Dobrym pomysłem jest zorganizowanie wspólnego spotkania dla wszystkich wolontariuszy biorących udział w działaniach. Opowiedz im, na czym polega projekt. Zapytaj o dyspozycyjność czasową i zrób sobie dokładne notatki (pamiętaj, że to Ty będziesz odpowiedzialny/a za koordynowanie wizyt). Poćwiczcie wspólnie dykcję. Przeczytajcie coś na głos. Najlepiej, żeby wszyscy wolontariusze byli obecni na spotkaniu organizacyjnym.

Biblioteka powinna być przygotowana na ewentualny zwrot kosztów poniesionych przez wolontariuszy na dojazdy do słuchaczy.

Będzie Ci łatwiej poprowadzić spotkanie informacyjne dla wolontariuszy, jeśli wcześniej sam/a zadebiutujesz w roli czytacza.

Nie zapominaj, że wolontariusze mogą być na początku stremowani. Im lepiej przeprowadzisz spotkanie organizacyjne, tym pewniej się poczują.

Jeśli masz taką możliwość, zaproś na spotkanie dla wolontariuszy logopedę, który nauczy grupę kilku prostych ćwiczeń doskonalących dykcję i emisję głosu.



Hańsk.

Wioletta Wójtowicz-Wicińska prowadzi spotkanie z wolontariuszkami: Moniką Kraszewską, Moniką Jurczuk i Dorotą Dorosz. (fot. Agnieszka Wróbel)

Młodzież czyta książki seniorom

Rybnicka biblioteka w czasie wakacji brała udział w ogólnopolskiej akcji „Czytacz”. Wolontariusze docierali do osób, które nie mogą samodzielnie korzystać z biblioteki i czytali im książki na głos.

W pilotażowej edycji „Czytacza” wzięło udział pięć bibliotek z całego kraju (poza Rybnikiem także Książnica Beskidzka z Bielska-Białej oraz biblioteki z Hańska, Sławy, Polanicy-Zdroju i Ilży). Pomysł był prosty: zbiera się grupa wolontariuszy, którzy odwiedzają słuchaczy (osoby starsze, chore, niepełnosprawne lub te, które lubią, by czytano im na głos). W Rybniku w akcję włączyły się biblioteka centralna i filia nr 4 w Paruszowcu-Piaskach. W czytanie zaangażowali się wolontariusze z Placówki Wsparcia Dziennego Piaski. Podczas wakacji odbyło się kilka spotkań ze słuchaczami w Miejskim Domu Pomocy Społecznej. Młodzież pod okiem bibliotekarki Bogumily Ziółko-Napieralskiej oraz przy pomocy Moniki Grzeszkowiak i Ilony Konsek z PWD przygotowała bogaty program, w którym oprócz literackich fragmentów opisujących życie na Śląsku znalazły się też wice i tańce. Wolontariusze musieli popracować nad dykcją i głosem, co dla dzisiejszej młodzieży mogło stanowić pewne wyzwanie. Ale wyszło dobrze, bo słuchacze byli bardzo zadowoleni z takich odwiedzin. — *Wspaniała młodzież, niech przyjdą znowu* — zachwycała się pani Maria. — *Przyjdziemy prawdopodobnie jeszcze tej jesieni* — za-

pewniały opiekunki. W planach jest wieczór poetycki, bo jak się okazało, jedna z mieszkanek MDPS pisze wiersze. — *To bardzo dobra inicjatywa. Jeśli młody człowiek nauczy się cennych rzeczy, takich jak rozmowa, poświęcenie swojego czasu, zaangażowanie, to później będzie to procentować. Dla mnie takie spotkania są ważne, wnoszą coś nowego i ciekawego* — mówiła pani Klara. Pewne jest to, że na spotkaniu skorzystały oby-

dwie strony. Dominika Piontek, wolontariuszka, podkreśla, że nie pierwszy raz angażuje się w tego typu akcje. — *Jeśli będzie okazja, przyjdę znowu. Dobrze jest czasem zrobić coś dobrego dla innych. Do takich spotkań trzeba się przygotować, ale to zawsze cenne doświadczenie. Uśmiech na twarzach słuchaczy, ich radość i zadowolenie są wspaniałą nagrodą* — mówi Dominika.

„Czytacz” kończy się wraz z wakacjami. Organizator projektu, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, zbierze wnioski i podsumuje pilotażową edycję. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by zdobyte już doświadczenie rozwijać, i znów się spotkać. Tym bardziej, że chce tego każda ze stron.

(m)



AGN. SEP

Kolejne spotkanie młodzieży z seniorami jest planowane we wrześniu

Rybnik.

Spotkanie w Domu Pomocy Społecznej w Rybniku zrelacjonowane przez „Gazetę Rybnicką”, nr 8/506, sierpień 2013. Czytaczami są podopieczni Placówki Wsparcia Dziennego Piaski.



Stare Strącze.

Wolontariuszka Patrycja Karpała w domu u słuchaczki Zofii Pronkiewicz. (fot. Krystyna Kalisz)

Mały poradnik dla wolontariuszy

Rady na początek

1. Spotkanie ze słuchaczem. Pamiętaj, że dla słuchacza kontakt i rozmowa z Tobą są tak samo ważne, a może nawet ważniejsze niż sama lektura. Nie przychodź z nastawieniem, że przeczytasz pół biblioteki. Książka jest punktem wyjścia do nawiązania kontaktu, do rozmowy. Dlatego, zanim zaczniesz czytać, zapytaj słuchacza o samopoczucie i po prostu chwilę z nim porozmawiaj. Pamiętaj, że w „Czytaczu” podczas spotkania role lubią się odwracać i w pewnym momencie sam możesz stać się słuchaczem.

2. Książka. Jeśli słuchacz poprosił o przyniesienie konkretnej książki z biblioteki, możesz na początku spotkania zapytać, dlaczego wybrał ten właśnie tytuł. W ten sposób łatwiej nawiążecie kontakt.

Jeśli umawiając wizytę czytacza słuchacz nie wybrał określonej lektury, poradź się wcześniej pracownika biblioteki, jakie książki zabrać ze sobą. W takiej sytuacji zapytaj słuchacza, czy masz przeczytać książkę przyniesioną przez Ciebie z biblioteki czy książkę, która znajduje się w domu. Możesz też zapytać, jaka jest ulubiona książka słuchacza i tę właśnie wybrać. Przygotuj się, że raczej nie będziesz czytał swoich ulubionych lektur. Możesz zachęcać, ale nie narzucaj swoich wyborów.

3. Znudzenie. Kiedy książka nie interesuje słuchacza, zapytaj, czy chciałby zrobić przerwę, porozmawiać, wybrać inną lekturę albo – jeśli w domu jest komputer lub masz sprzęt ze sobą – sprawdzić coś w Internecie.

- 4. Komputer.** Pokaż, że spotkanie z czytaczem nie musi być tylko spotkaniem z książką. Jeśli słuchacz będzie chętny, namów go do skorzystania z komputera. Jeśli na miejscu dysponujesz Internetem, pokaż słuchaczowi stronę biblioteki i wyjaśnij, jak korzystać z katalogu. Zapytaj, czy chciałby zobaczyć internetowe witryny gazet lub sprawdzić jakąś informację na interesujący go temat. Nie wyręczaj słuchacza w tym, co sam potrafi. Być może wykorzystuje Internet równie sprawnie jak Ty...
- 5. Audiobooki.** Zapytaj, czy w domu jest sprzęt do odtwarzania książek mówionych (magnetofon kasetowy, odtwarzacz płyt, komputer z głośnikami) i czy słuchacz korzysta z takich lektur. Zaproponuj, że następnym razem przyniesiesz książkę na płycie lub kasecie i ewentualnie pomożesz uruchomić nagranie. Uważaj, żeby słuchacz nie odebrał takiej propozycji jako odmowy dalszych spotkań. Zapewnij, że słuchanie nagranych książek i wizyty czytacza wzajemnie się nie wykluczają.
- 6. Prośby.** Starsza czy niepełnosprawna osoba, do której przychodzisz, może Cię poprosić o pomoc w sprawach niezwiązanych z lekturą. Mogą to być bardzo różne prośby – od zmycia szklanki po zrobienie zakupów. Sam musisz zdecydować, czego możesz się podjąć, a o co należy poprosić innych. Jeśli nie chcesz lub nie możesz czegoś zrobić, odmów grzecznie i powiedz, gdzie można szukać pomocy, a o problemie poinformuj pracownika biblioteki.

Czytaj tak, żeby nie zmęczyć siebie

- 1. Oddychaj przeponą.** Nie męczysz się wówczas przy mówieniu, możesz powiedzieć długie zdania bez konieczności ciągłego brania oddechu. Prawidłowy oddech przyczynia się do głośności i wyrazistości mowy, zapobiegasz wrażeniu „zaciskania gardła”, objawom duszności i niedotlenienia. Głos staje się wyrazisty i mocny.

- 2. Dobrze ustaw głos.** Miękkie nastawianie głosowe (łagodne zbliżenie się do siebie fałd głosowych) sprawia, że nie odczuwasz napięć i wysiłku, a głos brzmi naturalnie i spontanicznie. Możesz to wyćwiczyć! Przykłady ćwiczeń:
- Oddychaj spokojnie. Zaczynij płynnie, bez przerw powtarzać głoski: „m”, „n”, „r”. Delikatnie zmieniaj intonację w górę i w dół. Podobne ćwiczenie wykonaj z „a” i „o”.
 - Przeczytaj na głos fragment tekstu, modelując wysokość swojego głosu. Utrzymaj go na takiej wysokości, która jest dla Ciebie najwygodniejsza, a wydobywanie dźwięku naturalne i niewiążące się z dyskomfortem czy napięciem mięśni.
- 3. Nawilżaj gardło.** Kiedy pracujesz głosem, zadbaj o odpowiednie nawilżenie śluzówki jamy ustnej. W aptece możesz kupić nawilżające pastylki do ssania lub witaminę A+E (nie połkaj jej, tylko rozgryź, żeby olejek zawarty w kapsułce nawilżył gardło). Pij wodę niegazowaną. Najlepsze warunki zewnętrzne dla Twojego głosu to temperatura w pomieszczeniu ok. 18–21°C i wilgotność powietrza 60–70%. Unikaj przeciągów.

Czytaj tak, żeby nie zmęczyć słuchacza

- 1. Dostosuj tempo czytania do możliwości słuchacza.** Nie możesz czytać ani mówić zbyt szybko.
- 2. Czytaj wyraźnie.** Lepiej czytać wolniej, ale wyraźniej. Zadbaj o dykcję. Postaraj się odpowiednio modulować siłę i wysokość głosu, czyli prawidłowo akcentować i intonować. Jeśli to możliwe, przeczytaj wcześniej tekst, który będziesz czytał na głos. Ty poczujesz się pewniej, a słuchacz doceni, że przygotowałeś się do spotkania.

- 3. Stosuj frazowanie.** Najdłuższą pauzę stosuj przy kropce i średniku (liczysz w myślach do dwóch). Przecinek i nawias to niewielka pauza (odliczasz do jednego), niekiedy niezauważalna, gdyż przerwa mogłaby spowodować urwanie toku wypowiedzi. Pytajnik i wykrzyknik wymaga przerwy podobnej jak przy kropce, jeśli chcesz wywołać zaciekawienie lub napięcie.
- 4. Usiądź we właściwym miejscu.** Często osoby starsze są niedostylujące. Zapytaj, czy masz usiąść z prawej, czy z lewej strony, w zależności od tego, które ucho słuchacza jest sprawniejsze. Jeśli jest to bez różnicy, usiądź naprzeciwko słuchacza. Patrząc na Ciebie, będzie sobie pomagać czytając z ruchu warg. Nigdy nie siadaj za słuchaczem. To osłabia waszą relację i wprowadza nieufność.
- 5. Obserwuj swojego słuchacza.** Osoby starsze czy niepełnosprawne szybciej się męczą. Mogą mieć problemy ze skupieniem uwagi. Obserwuj osobę, której czytasz. Jeśli zobaczysz, że zaczyna się rozpraszać lub męczyć, zapytaj, jak się czuje i sam zaproponuj przerwę, przynieś szklankę wody.

Skrajną sytuacją jest zastąpienie słuchacza. Wtedy bezzwłocznie wezwij pomoc. Zadzwoń na pogotowie i powiadom domowników lub sąsiadów.

Podczas realizacji działań na bieżąco proś wolontariuszy o informację zwrotną na temat projektu. W ten sposób dowiesz się, co jest mocną stroną „Czytacza” w Twojej miejscowości, a nad czym należy jeszcze popracować. Łatwiej Ci też będzie wspierać wolontariuszy w ich działaniach. Na koniec projektu możesz przeprowadzić ankietę ewaluacyjną lub po prostu poprosić wolontariuszy o spisanie swoich wrażeń.

Bądź w stałym kontakcie ze słuchaczami. Ich też pytaj o wrażenia.

Jak być dobrym czytaczem

– proponowana forma ulotki informacyjnej dla wolontariuszy, przykład ze Starego Strącza.

Czytaj tak, żeby nie zmęczyć siebie

Oddychaj przeponą

Nie męczysz się przy mówieniu, możesz powiedzieć długie zdania bez konieczności ciągłego brania oddechu. Prawidłowy oddech przyczynia się do głośności i wyrazistości mowy, zapobiegasz wrazeniu „zaciskania gardła”, objawom duszności i niedotlenienia. Głos staje się wyrazisty i mocny.

Dobrze postaw głowę

Miękkie nastawienie głowowe (łagodne zbliżenie się do siebie fałd głosowych) sprawia, że nie odczuwasz napięcia i wysiłku, a głos brzmi naturalnie i spontanicznie. Możesz to wycwiczyć! Przykłady ćwiczeń:

— Oddychaj spokojnie. Zaczynaj płynnie, bez przerw powtarzać głoskę „m”, „n”, „r”. Delikatnie zmieniaj intonację w górę i w dół. Podobne ćwiczenie wykonaj z „a” i „o”.

— Przeczytaj na głos fragment tekstu, modelując wysokość swojego głosu. Utrzymaj go na takiej wysokości, która jest dla Ciebie najwygodniejsza a wydobywanie dźwięku naturalne i nie wiąże się z dyskomfortem czy napięciem mięśni.

Nawilżaj gardło

Kiedy pracujesz głosem, zadбай o odpowiednie nawilżenie śluzówki jamy ustnej. W aptece możesz kupić tabletki do ssania Isla-Mint lub witaminę A+E (nie połkaj jej, tylko rozgrzyż, żeby olejek zawarty w kapsułce nawilżył gardło). Pij wodę niegazowaną. Najlepsze warunki zewnętrzne dla Twojego głosu to temperatura w pomieszczeniu ok. 18-21°C i wilgotność powietrza 60-70%. Unikaj przeciągów.

Czytaj tak, żeby nie zmęczyć Słuchacza

Dostosuj tempo czytania do możliwości Słuchacza
Nie możesz czytać ani mówić zbyt szybko.

Czytaj wyraźnie

Lepiej czytać wolniej, ale wyraźniej. Zbadaj o dykcję. Postaraj się odpowiednio modulować siłę i wysokość głosu, czyli prawidłowo akcentować i intonować. Jeśli to możliwe, przeczytaj wcześniej tekst, który będziesz czytał na głos. Ty poczujesz się pewniej, a Słuchacz doceni, że przygotowałeś się do spotkania.

Stosuj frazowanie

Najdłuższą pauzę stosuj przy kropce i średniku (liczysz w myślach do dwóch). Przecinek i nawias to niewielka pauza (odliczasz do jednego), niekiedy niezauważalna, gdyż przerwa mogłaby spowodować urwanie toku wypowiedzi. Pytajnik i wykrzyknik wymaga przerwy podobnej jak przy kropce, jeśli chcesz wywołać zaniepokojenie lub napięcie.

Usiądź we właściwym miejscu

Często osoby starsze są niedostyszące. Zapytaj, czy masz usiąść z prawej, czy z lewej strony - w zależności od tego, które ucho Słuchacza jest sprawniejsze. Jeśli jest to bez różnicy, usiądź naprzeciwko Słuchacza. Patrząc na Ciebie, będzie sobie pomagać czytając z ruchu warg. Nigdy nie siadaj za Słuchaczem. To osłabia waszą relację i wprowadza nieufność.

Obserwuj swojego słuchacza.

Osoby starsze czy niepełnosprawne szybciej się męczą. Mogą mieć problemy ze skupieniem uwagi. Obserwuj osobę, której czytasz. Jeśli zobaczysz, że zaczyna się rozpraszać lub męczyć, zapytaj, jak się czuje i sam zaproponuj przerwę, przynieś szklankę wody.




Jak być dobrym Czytaczem

Rady na początek




MAŁY PORADNIK
DLA WOLONTARIUSZA



Spotkanie

Pamiętaj, że dla Słuchacza kontakt i rozmowa z Tobą są tak samo ważne, a może nawet ważniejsze niż sama lektura. Nie przychodź z nastawieniem, że przeczytasz pół biblioteki. Książka jest punktem wyjścia do nawiązania kontaktu, do rozmowy. Dlatego, zanim zaczniesz czytać, zapytaj Słuchacza o samopoczucie i po prostu chwilę z nim porozmawiaj.




Książka

Jeśli Słuchacz poprosi o przyniesienie konkretnej książki z biblioteki, możesz na początku spotkania zapytać, dlaczego wybrał ten właśnie tytuł. W ten sposób łatwiej nawiążecie kontakt.

Jeśli umawiając wizytę Czytacza Słuchacz nie wybrał określonej lektury, poradź się wcześniej pracownika biblioteki, jakie książki zabrać ze sobą. W takiej sytuacji zapytaj Słuchacza, czy masz przeczytać książkę przyniesioną przez Ciebie z biblioteki czy książkę, która znajduje się w domu. Możesz też zapytać, jaka jest ulubiona książka Słuchacza i tę właśnie wybrać. Przygotuj się, że raczej nie będziesz czytał swoich ulubionych lektur. Możesz zachęcać, ale nie narzucać swoich wyborów.

Znudzenie


Kiedy książka nie interesuje Słuchacza, zapytaj, czy chciałby zrobić przerwę, porozmawiać, wybrać inną lekturę albo - jeśli w domu jest komputer lub masz sprzęt ze sobą - sprawdzić coś w Internecie.




Prośby

Starsza czy niepełnosprawna osoba, do której przychodzisz, może Cię poprosić o pomoc w sprawach niezwiązanych z lekturą. Mogą to być bardzo różne prośby – od zmycia szklanki po zrobienie zakupów. Sam musisz zdecydować, czego możesz się podjąć, a o co należy poprosić innych. Jeśli nie chcesz lub nie możesz czegoś zrobić, odmów grzecznie i powiedz, gdzie można szukać pomocy, a o problemie poinformuj pracownika biblioteki.

Skrajną sytuacją jest **zasłabnięcie** Słuchacza. Wtedy bezzwłocznie wezwij pomoc. Zadzwonił na pogotowie - 999 i powiadom domowników lub sąsiadów.





Komputer

Pokaż, że spotkanie z Czytaczem nie musi być tylko spotkaniem z książką. Jeśli Słuchacz będzie chętny, namów go do skorzystania z komputera. Jeśli na miejscu dysponujesz Internetem, pokaż słuchaczowi stronę biblioteki i wyjaśnij, jak korzystać z katalogu. Zapytaj, czy chciałby zobaczyć internetowe witryny gazet lub sprawdzić jakąś informację na interesujący go temat. Nie wyręczaj Słuchacza w tym, co sam potrafi. Być może wykorzystuje Internet równie sprawnie jak Ty...

Audio-booki

Zapytaj, czy w domu jest sprzęt do odtwarzania książek mówionych (magnetofon kasetowy, odtwarzacz płyt, komputer z głośnikami) i czy Słuchacz korzysta z takich lektur. Zaproponuj, że następnym razem przyniesiesz książkę na płycie lub kasecie i ewentualnie pomożesz uruchomić nagranie. Uważaj, żeby Słuchacz nie odebrał takiej propozycji jako odmowy dalszych spotkań. Zapewnij, że słuchanie nagranych książek i wizyty Czytacza wzajemnie się nie wykluczają.



Promocja wśród mieszkańców.

Promując akcję wśród mieszkańców pamiętaj, że „Czytacz” jest projektem, który z założenia skierowany jest do niewielkiej grupy. Nie zniechęcaj się, jeśli zainteresowanie głośnym czytaniem wyrazi zaledwie kilka osób i nie rezygnuj z powodu – wydawałoby się – zbyt małej liczby słuchaczy. Z naszego doświadczenia wynika, że warto prowadzić działania nawet dla jednego słuchacza.

Bibliotekarze i wolontariusze realizujący pilotażową edycję „Czytacza” zgodnie przyznali, że najskuteczniejszą metodą promocji akcji wśród mieszkańców była tzw. poczta pantoflowa, ale wykorzystywali także inne sposoby promocji.

Jak i gdzie promować „Czytacza”

1. Poczta pantoflowa.
2. Ogłoszenia parafialne.
3. Plakaty i ulotki.
4. Promocja w ośrodkach pomocy społecznej, ośrodkach zdrowia, domach opieki dziennej dla seniorów (opiekownicy socjalni pomagają dotrzeć z informacją o projekcie do zainteresowanych).
5. Promocja w szkołach (dzieci przekazują informację o „Czytacz” starszym osobom w rodzinie).
6. Strona WWW biblioteki, założenie strony na Facebooku.
7. Lokalne media (prasa, radio).

Przygotowaliśmy proste materiały graficzne: logotyp i plakat, które mogą się przydać do promowania „Czytacza” w Twojej bibliotece. [🔗 Zobacz aneks na końcu poradnika.](#)



Stare Strącze.

Krystyna Kalisz i jej słuchaczka
Emilia Hryniów.

(fot. Dorota Kalisz)



Stare Strącze.

Spotkanie w domu Kazimierzy
Mazur z wolontariuszką
Klaudią Mazur.

(fot. Eleonora Mazur)

Bezpieczeństwo czytaczy i słuchaczy.

Jak każda akcja wychodząca poza mury biblioteki, „Czytacz” wymaga szczególnej troski o bezpieczeństwo tak wolontariuszy, jak i słuchaczy. Pamiętaj, że zwłaszcza w przypadku indywidualnych wizyt w domach mieszkańców, musisz dołożyć wszelkich starań, żeby zminimalizować ryzyko wystąpienia różnych przykrych lub groźnych sytuacji. Jakie zagrożenia mogą się zdarzyć? Np. złodziej podający się za czytacza może próbować dostać się do domu starszej osoby i okraść ją albo ktoś podający się za starszą osobę zainteresowaną głośną lekturą może próbować wykorzystać wolontariusza. Piszemy o tym wprost nie dlatego, żeby na samym początku przestraszyć bibliotekarzy i zniechęcić ich do działania, ale po to, by każdy organizator akcji uznał zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom za kwestię priorytetową.

Podczas edycji pilotażowej nie wydarzyła się żadna niebezpieczna sytuacja. Bibliotekarze współpracowali w większości z wolontariuszami, których wcześniej znali. W mniejszych miejscowościach bibliotekarze znali też słuchaczy. W większych słuchacze zainteresowani indywidualnymi wizytami czytacza w domu byli rekomendowani przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (MOPS).

Kodeks bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo słuchacza

Zanim rozpoczniesz działania, powiadom o projekcie lokalną policję. [👉 Zob. aneks.](#)

Zastosuj łącznie co najmniej 4 z zaproponowanych zasad zwiększających bezpieczeństwo osób starszych i/lub niepełnosprawnych w czasie trwania projektu „Czytacz”.

1. **Umówienie wizyty.** Słuchacz sam umawia wizytę czytacza, datę i godzinę spotkania. Nie wpuszcza do domu osoby, która przychodzi w innym terminie.

Jeśli pracownicy ośrodka pomocy społecznej wskazują Ci osoby zainteresowane akcją „Czytacz”, od razu zapytaj o warunki panujące w domach słuchaczy. Pamiętaj, że często starsze, schorowane i samotne osoby będące pod opieką ośrodka pomocy społecznej mieszkają w zaniedbanych mieszkaniach i w dzielnicach, które nie należą do najbezpieczniejszych. Wolontariusz może nie czuć się dobrze w takim miejscu. Jeśli mimo to chce odwiedzić słuchacza, najlepiej, żeby wizyta odbywała się w tym samym czasie, co wizyta opiekuna socjalnego.

2. **Hasło.** Słuchacz umawiając wizytę czytacza otrzymuje od pracownika biblioteki hasło, które czytacz, przychodząc do domu, musi podać.*
3. **Identyfikator.** Czytacz ma identyfikator, który pokazuje słuchaczowi, zanim wejdzie do domu. Może być nim np. dowód osobisty, pieczętka biblioteki lub karta biblioteczna, której numer jest podawany słuchaczowi podczas umawiania wizyty.* [🔗](#) *Zob. aneks.*
4. **Pytania do czytacza.** Słuchacz umawiając wizytę czytacza ustala z pracownikiem biblioteki 3 pytania i prawidłowe odpowiedzi. Następnie zadaje te pytania czytaczowi. Wpuszcza go do domu tylko po usłyszeniu prawidłowych odpowiedzi.*
5. **Pracownik biblioteki.** Przychodzi z czytaczem na pierwszą wizytę w domu słuchacza. Potem do tego samego słuchacza wysyłany jest tylko czytacz przedstawiony przez bibliotekarza lub bibliotekarkę. Jeśli do słuchacza ma przyjść nowy czytacz, musi być przedstawiony przez pracownika biblioteki.
6. **Domownik.** Słuchacz nie jest sam w domu podczas wizyty czytacza. Towarzyszy mu domownik lub sąsiad.

Staraj się współpracować z wolontariuszami, których znasz. Jeśli przy projekcie jako wolontariusz chce z Tobą współpracować osoba zupełnie nieznana bibliotece, zaproponuj na początek czytanie w miejscu publicznym, w instytucji (w bibliotece, w ośrodku zdrowia, w ośrodku kultury, w domu dziennego pobytu etc.).

Jeśli to możliwe, bazuj na już istniejącej znajomości między czytaczem a słuchaczem (więzy rodzinne lub sąsiedzkie, relacje powstałe w wyniku innych projektów).

* *Ten sam mechanizm obowiązuje, kiedy wizytę czytacza umawia nie sam słuchacz, ale ktoś bliski (członek rodziny, znajomy).*

Bezpieczeństwo czytacza

1. Jeśli czytacz nie ma ukończonych 18 lat, podczas wizyt w domu słuchacza towarzyszy mu osoba dorosła. Może to być pracownik biblioteki lub inny wolontariusz.

Przedstawiając sobie czytacza i słuchacza pomóż im przełamać lody. Pamiętaj o zapewnieniu sympatycznej atmosfery.

Pomyśl chwilę, zanim „dobierzesz” czytacza do słuchacza. Ten tandem powinien się lubić. Polegaj na swojej intuicji.

Dobranie dwojga wolontariuszy, by do siebie pasowali i chętnie ze sobą współpracowali, jest sztuką. Polegaj na swojej intuicji.

2. Czytacz ma przy sobie telefon komórkowy z numerami na policję, na pogotowie i do pracownika biblioteki.
3. Powiedz czytaczowi, jak zachowywać się w sytuacjach trudnych:
 - jeśli słuchacz zaczyna zachowywać się dziwnie, zaczepiać Cię, zakończ wizytę i wyjdź;
 - jeśli słuchacz słabnie, zaczyna tracić przytomność, wezwij pomoc.
4. Ubezpiecz wolontariusza od odpowiedzialności cywilnej. Prawo tego nie nakazuje, ale przy projekcie „Czytacz” jest to wskazane.
5. Jeśli to możliwe, bazuj na już istniejącej znajomości między czytaczem a słuchaczem (więzy rodzinne lub sąsiedzkie, relacje powstałe w wyniku innych projektów).

Pamiętaj, żeby mieć włączoną komórkę, kiedy Twój wolontariusz jest na spotkaniu ze słuchaczem. Czytacz może dzwonić do Ciebie z różnymi pytaniami: nie zawsze alarmującymi, ale zawsze ważnymi.



Stare Strącze.

Wolontariuszka Wiktoria Sobczak i słuchaczka Zofia Sobczyk. W roli czytacza także bibliotekarka Dorota Kalisz. (fot. Krystyna Kalisz)

Sojusznicy biblioteki.

Realizując projekt „Czytacz”, biblioteki nawiązywały współpracę z różnymi instytucjami, które włączały się w promocję akcji lub współorganizowały czytania grupowe. Były to m.in.: ośrodki pomocy społecznej, domy opieki, szpitale i parafie.

Zakres współpracy może być bardzo różny, począwszy od przekazania osobom zainteresowanym informacji o projekcie (np. w ogłoszeniach parafialnych), przez skontaktowanie zainteresowanych słuchaczy z biblioteką (pracownicy ośrodków pomocy społecznej wprowadzali bibliotekarzy do domów swoich podopiecznych – seniorów zainteresowanych głośną lekturą), po współorganizowanie czytań grupowych w szpitalach czy domach opieki.

Form współpracy biblioteki z innymi instytucjami może być więcej. Warto pomyśleć w tym kontekście także o Uniwersytetach Trzeciego Wieku, które z jednej strony mogą być świetnym miejscem do zorganizowania cyklu grupowych spotkań z książką, z drugiej – skupiają ludzi, którzy sami jeszcze mają dość energii by być wolontariuszami i czytać innym na głos.

Nie zapominaj o Szkolnych Kołach Przyjaciół Biblioteki. Uczniowie, którzy wolontarystycznie czytali na głos starszym, mówili przede wszystkim o prawdziwej lekcji historii, jaką dostali od swoich słuchaczy. „Czytacz” łączy pokolenia!

W projekcie „Czytacz” świetnie sprawdzają się w roli wolontariuszy osoby, które same są już na emeryturze. Świetnie dogadują się z seniorami-słuchaczami. Warto pozyskać ich dla tej akcji.



Warsztat w FRSI.
Scenki z życia czytacza.
(fot. Anna Klimczak)



Warsztat w FRSI.
Scenki z życia czytacza.
(fot. Anna Klimczak)

Katalog naszych lektur.

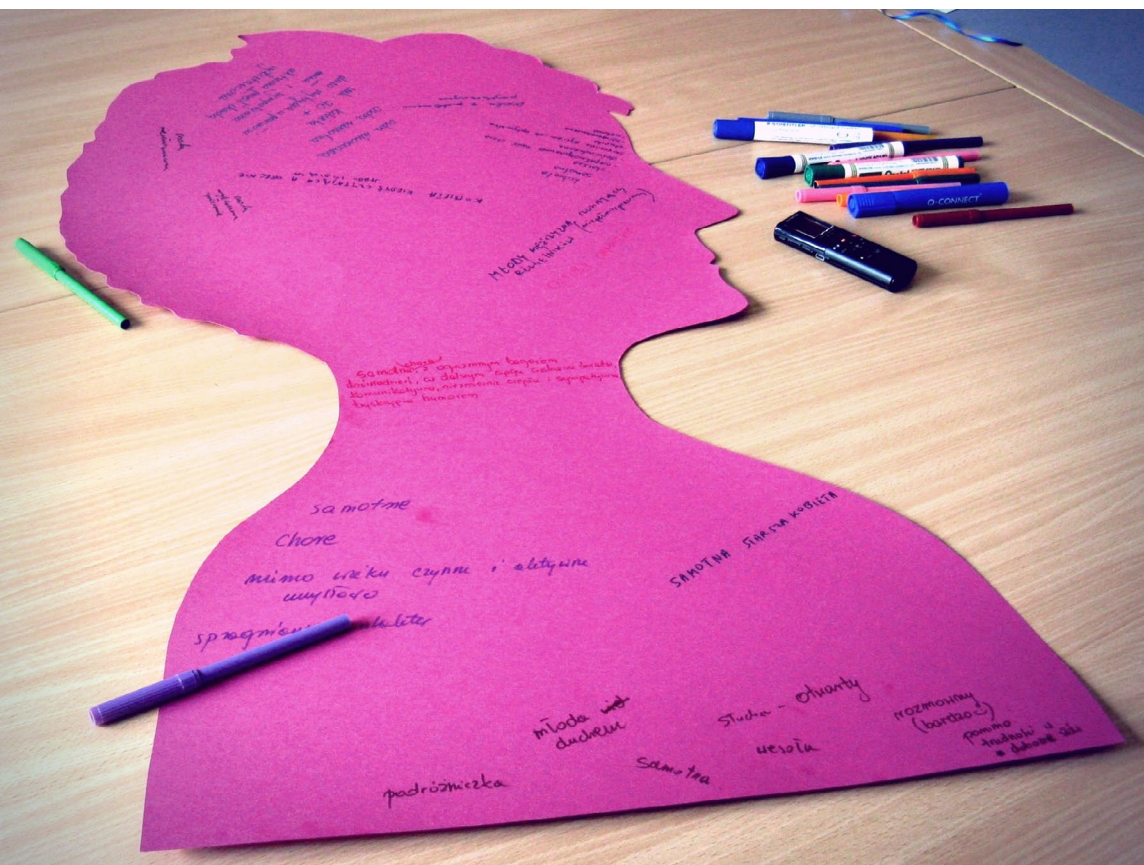
Bibliotekarze i wolontariusze czytali na głos nie tylko książki, ale również prasę. Nie tylko prozę, ale i poezję. Lista tytułów jest długa i zróżnicowana. Przedstawiamy wybrane pozycje:

- **Powieści:** L. Baldwin *Miłości ich życia* • J. Canfield *Balsam dla duszy* • K. Grochola *Podanie o miłość* • M. Rodziewiczówna *Czarny chleb* • A. Quick *Rzykantka*;
- **Opowiadania:** M. Hłasko;
- **Felietony:** R. Ligocka *Księżyc na Taorminę* • S. Grodzieńska *Kłania się PRL*;
- **Reportaż:** R. Kapuściński *Heban*;
- **Poezja:** Mickiewicz • Szymborska • Świrszczyńska • Iwaszkiewicz • Zagadłowicz • Poświatowska • Jan Paweł II;
- **Baśnie:** H. Ch. Andersen;
- **Literatura biograficzna, wspomnienia:** G. Holoubek *Wspomnienia z niepamięci* • H. Bielicka *Uśmiech w kapeluszu* • H. Zborowska *Humor w genach*;
- **Literatura historyczno-religijna:** L. Wójtowicz *Później szatan wstąpił w ludzi. Zapiski nie tylko z Wołynia*;
- **Literatura podróżnicza:** J. Majka *Pociąg do świata* • D. Rosenbaum *Zapachy miast*;
- **Literatura popularnonaukowa:** A. Lisak *Życie towarzyskie w XIX wieku*;
- **Literatura regionalna:** A. Ostroch *Śląsk, który przeminął* oraz *Śląsk romantyczny*;
- **Pismo Święte**;
- **Prasa:** „Zdrowie”, „Zwierciadło”, „Znaki Czasu”.

Czytaj w pierwszej kolejności literaturę zaproponowaną przez słuchacza. Jeśli słuchacz nie ma pomysłu, porozmawiaj z nim chwilę o jej/jego zainteresowaniach, ważnych życiowych doświadczeniach i na tej podstawie dobrać lekturę.



Warsztat w FRSI.
Co czytaliśmy.
(fot. Anna Klimczak)



Warsztat w FRSI.
Komu czytaliśmy.
Sylwetka słuchacza.
(fot. Anna Klimczak)

Wypowiedzi wolontariuszy pilotażowej edycji projektu „Czytacz”

„Czytam dwa razy w tygodniu. Zauważyłam, że osoby te preferują krótkie opowiadania, których akcja toczy się szybko, w których jest dużo dialogów i nie ma zbyt wielu opisów. Najbardziej lubią opowiadania, gdzie bohaterami są dzieci lub osoby zakochane.”

„Często kończę czytanie wcześniej niż upływie pełna godzina, bo słuchacze koncentrują się na krótko, szybko się nudzą i męczą.”

„Postanowiłam sięgnąć po nowość Elizabeth Gilbert »Jedź, módl się i kochaj«, która zdobyła ogromne zainteresowanie wśród męskiej części seniorów. Panie uznały za nierealne, żeby kobieta zostawiła całe swoje życie i udała się w daleką podróż.”

„Gdy współpracujemy z dużą grupą, trudno w trakcie jednego spotkania zaspokoić gusta i oczekiwania wszystkich czytelników.”

„To właśnie dzięki akcji »Czytacz« przekonałam się, że słuszne są opinie, że nie tylko pomoc medyczna jest ważna, ale także kontakt z drugą osobą, wsparcie psychiczne oraz zaspokojenie potrzeby dzielenia się swoim bólem i cierpieniem, jak też zaspokojenie potrzeby współczucia. Dzięki tej akcji zaprzyjaźniłam się z jedną z tych osób [pensjonariuszy domu opieki].”

„Różnie jest z tym byciem czytaczem. Dostyc często sprawdzałam się jako osoba do rozmów przy kawie. [...] Najlepiej wspominam czytanie w Szpitalu Psychiatrycznym. Pełna godzina czytania, stuprocentowe zainteresowanie i pytanie: »Czy przyjdzie pani jeszcze?«”

„Gdybym miała w kilku zdaniach powiedzieć, co ten projekt dał mi osobiście, to chyba na pierwszym miejscu byłaby radość, że mogłam czuć się potrzebna, że mogłam swoją pasję wykorzystać, aby dać innym chwilę radości.”



Warsztat w FRSI.
Co się udało.
Jakie były trudności.
(fot. Anna Klimczak)



Warsztat w FRSI.
Podsumowanie akcji.
(fot. Anna Klimczak)

Honorowi Ambasadorzy Projektu „Czytacz”

Prezentujemy wspaniałych bibliotekarzy i wolontariuszy, którzy realizowali edycję pilotażową. To pełni energii i pomysłów animatorzy czytelnictwa, bez których nie byłoby „Czytacza”. Postanowiliśmy uhonorować ich tytułem **Honorowego Ambasadora Projektu**.

Marylo, Bogusiu, Nino,
Jacku, Magdo, Doroto,
Krysiu, Wiolu, Moniko
– dziękujemy!!!



Maria Gryt

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Konstantego Prusa w Rybniku

Bibliotekarka w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rybniku. Wieloletni pracownik Wypożyczalni Książki Mówionej, popularyzator czytelnictwa wśród osób niewidomych i słabowidzących.

Kontakt: mgryt@biblioteka.rybnik.pl



Bogumiła Ziółko-Napieralska

filia nr 4 Biblioteki Publicznej w Rybniku

Kierownik Filii nr 4 Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rybniku, absolwentka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŚ w Katowicach. Inicjatorka i koordynatorka wielu projektów międzypokoleniowych i aktywizujących społeczność lokalną.

Kontakt: bziolko@biblioteka.rybnik.pl



Nina Lis

Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Iłży – filie Pakostaw i Seredzice

W bibliotece pracuje od 2007 roku. Od 2010 roku prowadzi dwie filie w Pakostawiu i w Seredzicach wchodzące w skład Miejsko Gminnej Biblioteki Publicznej w Iłży. Absolwentka takich uczelni jak: Politechnika Radomska, Katolicki Uniwersytet Lubelski (Wydział Prawa i Administracji) oraz Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (studia podyplomowe, kierunek Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo). Koordynator oraz inicjatorka wielu projektów realizowanych w bibliotece, skierowanych przede wszystkim do dzieci. Uczestniczka projektów: Program Rozwoju Bibliotek, projekt pilotażowy „Czytacz”, angażująca się całym sercem w ogólnopolską kampanię Cała Polska Czyta Dzieciom.

Kontakt: ninlis77@wp.pl



Jacek Piekietko

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej

Absolwent filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, młodszy bibliotekarz, pracownik Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej, którego ulubionym działaniem wpisanym w wykonywany zawód jest prowadzenie spotkań autorskich. Interesuje się literaturą i dziennikarstwem. Swoje pasje przelewa na papier; debiutował opowiadaniem *Czarny Łęk Pada* w antologii poświęconej twórczości Grahama Mastertona *Dziedzictwo Manitou* wydanej przez Replikę.

Kontakt: jacekpiekielko@tlen.pl



Magdalena Kliś

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej, filia os. Złote Łany

Absolwentka historii oraz informacji naukowej i bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Latarnik Polski Cyfrowej. Pracownik Książnicy Beskidzkiej w filii na os. Złote Łany w Bielsku-Białej. Ciągłe doskonalenie swój warsztat bibliotekarski. Na co dzień pracuje w Wypożyczalni dla Dorosłych. W swojej placówce kontynuuje projekt „Czytacz”. Zaangażowana w akcję Książnicy Beskidzkiej „Książka do domu”.

Wierzy, że biblioteka to miejsce, które daje ludziom radość, a książka chwilę wyciszenia. Interesuje się kulturą okresu PRL. Chce zdobyć kolejną górską odznakę turystyczną PTTK.

Kontakt: [magdalena.klis88@gmail.com](mailto:magdalenaklis88@gmail.com)



Dorota Kalisz

Biblioteka Publiczna w Sławie – filia Stare Strącze

Studentka AWF im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. Ma 25 lat. Pracuje w Bibliotece Publicznej w Sławie filia w Starym Strączu, gdzie prowadzi również Dyskusyjny Klub Książki. Jest pasjonatką wypraw wszelakich. Zakochana w kulturze greckiej. Amatorsko oddaje się szkicowaniu portretów. W chwilach natchnienia pisuje wiersze „do szuflady”, z czego dwa ujrzały światło dzienne w Biuletynie Sławskim. Jej hobby to wschodnie sztuki walki, tenis i jazda konna.

Kontakt: dorkalisz@gmail.com



Krystyna Kalisz

Biblioteka Publiczna w Sławie – filia Stare Strącze (wolontariuszka projektu „Czytacz”)

Nazywam się Krystyna Kalisz. Ponad 50 lat mieszkam w małej/dużej miejscowości (małej, bo wieś, a dużej, bo duża wieś). 30 lat pracowałam z dziećmi w przedszkolu. Od 7 lat jestem na emeryturze. 9 miesięcy temu zostałam babcią Szymona. Jestem szczęśliwą żoną i matką dwojga dzieci. Moje sukcesy to rodzina, wygrana walka o ocalenie przedszkola przed likwidacją oraz ogród, w którym pracuję i odpoczywam. Poza tym trochę maluję i udzielam się społecznie jako wolontariuszka.



Wioletta Wójtowicz-Wicińska

Biblioteka Publiczna Gminy Hańsk

Od 30 lat związana jestem z Biblioteką Publiczną Gminy Hańsk. W tej placówce stawiałam swoje pierwsze kroki jako instruktor teatralny oraz uczyłam języka esperanto. W tej placówce nauczyłam się, tak myślę, niemało. Jestem specjalistką od gromadzenia i katalogowania oraz udostępniania. Nie straszny mi jest żaden „trudny” użytkownik. Jeśli ktokolwiek szuka informacji o regionie, nawiązuje kontakt ze mną, „bo Wiola wszystko wie”. Dla każdego mam czas, uśmiech i ciekawą lekturę. Jestem pierwszą bibliotekarką Latarniczką Polski Cyfrowej w powiecie włodawskim. Współpracownicy postrzegają mnie jako osobę, która zawsze pierwsza znajdzie ciekawy projekt i, jak twierdzą, skutecznie umiem nakłonić ich do aplikowania i realizacji. Jestem konferansjerem. Prowadzę imprezy masowe oraz kameralne. Nazywają mnie „lokalnym zapowiadaczem”. Dorabiam jako ankieter – to mój drugi zawód. Po pracy uprawiam ogród, opiekuję się niepełnosprawną mamą. Czasami przydarza mi się zwyczajne leniuchowanie.

Kontakt: wwicinska@wp.pl



Monika Kraszewska

Biblioteka Publiczna Gminy Hańsk (wolontariuszka projektu „Czytacz”)

Oddany wolontariusz Biblioteki Publicznej Gminy Hańsk. Studentka pedagogiki. Na co dzień pasjonatka teatru. Prowadzi własną grupę teatralną „maliWielcy”, śpiewa w kapeli i sama gra w teatrze. Szalona mama 3 letniego Kajetana.



Monika Jurczuk

Biblioteka Publiczna Gminy Hańsk (wolontariuszka projektu „Czytacz”)

Absolwentka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Szczęśliwa żona i mama. Interesuje się literaturą dla dzieci i biblioterapią.

Kontakt z koordynatorkami pilotażowej edycji projektu „Czytacz”

Anna Klimczak

▶ czytacz.anna.klimczak@gmail.com

Monika Mieczkowska

▶ monika.mieczkowska@frsi.org.pl

Co dalej?

A teraz, gdy już wiesz o „Czytacz” prawie wszystko... pora spróbować!

Przeprowadź projekt „Czytacz” w swojej bibliotece. Możesz zaplanować jego realizację w określonym czasie, a następnie działania zakończyć. Czytanie książek na głos może stać się jednak stałym elementem oferty Twojej biblioteki. Pomyśl więc o „Czytacz” w kategoriach długofalowych.

- **Zaproś do udziału w „Czytacz” nowych wolontariuszy.**
Pamiętaj, z czasem zainteresowanie wolontariuszy głośnym czytaniem może słabnąć. Jeśli więc zobaczysz, że po jakimś czasie Twoi czytacze poczują się zmęczeni, zachęć do działania nowe osoby.
- **Zaproponuj nową formę głośnego czytania.**
Zainteresowanie głośnym czytaniem może też zmniejszać się u samych słuchaczy. Zaproponuj im wówczas inną formułę - zaproś np. na spotkanie z czytaczem do biblioteki lub innej instytucji. Będzie to dla nich atrakcyjna odmiana, a dodatkowo okazja do wspólnego spędzenia czasu z innymi ludźmi.
- **Poszukaj nowych słuchaczy.**
Gdy projekt „Czytacz” już ruszy, powinna zadziałać poczta pantoflowa – pierwsi słuchacze (którzy po pewnym czasie mogą stracić zainteresowanie głośnym czytaniem) mogą zarekomendować „Czytacza” swoim znajomym, członkom rodziny, sąsiadom.
- **Promuj audiobooki.**
Jako uzupełnienie działań (lub w sytuacji, gdy brakuje wolontariuszy lub słabnie ich zainteresowanie) pomyśl o wykorzystaniu audiobooków. Pamiętaj jednak, że osoby starsze mogą nie dysponować odpowiednim sprzętem do ich odtwarzania. Rozważ wówczas zakup prostego odtwarzacza CD i jego wypożyczenie.
- **Wprowadź do oferty „książkę na telefon”.**
Takie rozwiązanie sprawdzi się w szczególności w przypadku tych osób, którym wolontariusze czytali na głos w domu – jednak nie z powodu np. ich wady wzroku czy innych chorób uniemożliwiających samodzielny lekturę. Być może wystarczy, gdy ktoś co pewien czas przywiezie im do domu nową książkę. „Książka na telefon” może być zarówno świetnym początkiem, jak i naturalną kontynuacją projektu „Czytacz”.



Aneks.

Znajdziesz tu wzory lub przykłady materiałów, które mogą być przydatne podczas realizacji projektu.

- Umowa o współpracy z wolontariuszem: radzimy wykorzystać wzory zamieszczone na stronie ► <http://www.ngo.pl/x/504006> (modyfikując je tam, gdzie to konieczne)
- Referencje dla wolontariusza (wzór zaproponowany przez FRIS)
- Pismo informujące o projekcie miejscową Policję (przykład z Rybnika)
- Identyfikator czytacza (przykład z Rybnika)
- Plakat (wzór zaproponowany przez FRIS)
- Logotyp (wzór zaproponowany przez FRIS)



Miejscowość, dnia



REFERENCJE

Z przyjemnością i satysfakcją potwierdzamy, iż Pan/Pani..... współpracował/a w okresie..... z (Biblioteką/Filią itd.) jako wolontariusz przy realizacji projektu „Czytacz”. Projekt kierowany był do osób starszych i niepełnosprawnych, które nie mogą z różnych względów samodzielnie czytać. Praca wolontariuszy polegała na odwiedzaniu wcześniej umówionych przez Bibliotekę osób, czytaniu na głos wybranych pozycji książkowych i czasopism, rozmowie ze słuchaczem.

Pan/ Pani dał/a się poznać jako osoba aktywna, dobrze zorganizowana, opanowana, na której można polegać. Ze wszystkich powierzonych obowiązków Pan/ Pani..... wywiązał/a się wzorowo wykazując się sumiennością i zaangażowaniem. Pan/ Pani..... dobrze radził/a sobie w sytuacjach stresowych. Wyzwania, które wiązały się realizacją projektu „Czytacz” nie stanowiły dla niej/niego najmniejszego problemu.

Serdecznie dziękujemy za poświęcony czas i ogromny wysiłek. Wsparcie Pani/ Pana..... umożliwiło nam zrealizowanie projektu z ogromnym sukcesem.

Życzymy dalszych dobrych uczynków!

Z poważaniem

Imię, nazwisko

Biblioteka / Filia

DM-551/29/13

Pan
insp. mgr Teofil Marcinkowski
Komendant Miejski Policji w Rybniku

Szanowny Panie Komendancie,

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku bierze udział w ogólnopolskim projekcie „Czytacz”, który jest realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W ramach akcji wolontariusze odwiedzają w domach osoby starsze, chore, niepełnosprawne, którym przynoszą i czytają książki. Informacja o projekcie pojawiła się na plakatach, w Internecie i lokalnych mediach.

Aby zapobiec podszywaniu się pod wolontariuszy informujemy o środkach bezpieczeństwa stosowanych przez bibliotekę:

- Spotkania odbywają się na zaproszenie i życzenie słuchaczy. Każde spotkanie jest wcześniej umówione. W pierwszym spotkaniu wolontariusza i słuchacza bierze udział pracownik biblioteki.

- Wolontariusze akcji posiadają imienne identyfikatory wydane przez PiMBP w Rybniku.

- Podczas umawiania spotkania bibliotekarze zachęcają słuchaczy, by w trakcie wizyty wolontariusza był obecny ktoś z domowników, rodziny lub inna zaufana osoba.

Projekt „Czytacz” będzie realizowany do końca wakacji.

Z poważaniem

Z-ca DYREKTORA
ds. merytorycznych

mgr Stanisława Adamek

Rybnik, dnia 30 lipca 2013 r.

Identyfikator czytacza – przykład z Rybnika:



POWIATOWA
I MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W RYBNIKU



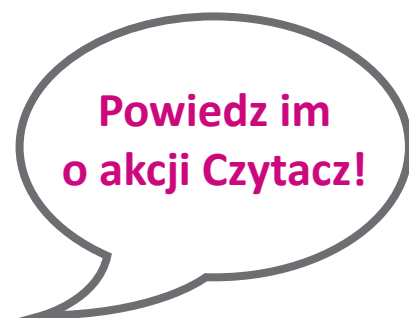
Czytacz



Znasz osobę, która...

- zawsze lubiła książki, ale nie może już samodzielnie czytać?
- nie może przyjść do biblioteki, np. z powodów zdrowotnych?
- chciałaby, żeby czytano jej na głos?

**To może być Twój sąsiad, Twoja znajoma,
albo członek rodziny!**



Właśnie z myślą o nich

biblioteka w rozpoczyna akcję „Czytacz”.

Nasi wolontariusze–czytacze bezpłatnie będą przynosić książki do domu i czytać na głos.

Pomóż nam dotrzeć z informacją o akcji do wszystkich, którzy czytaniem na głos mogą być zainteresowani.

**Przekaż numer telefonu
do naszej biblioteki**

**Informacje znajdziesz także
na stronie:**

Logotyp projektu „Czytacz” – różne wersje kolorystyczne:





Redakcja: Anna Klimczak, Monika Mieczkowska

Korekta: Małgorzata Dąbrowska

Projekt graficzny i skład: Beata i Michał Cyruchin

Projekt logotypu akcji: Adliner sp. z o.o.

Wydawca:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

Warszawa 2013



Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa–Użycie niekomercyjne–Bez utworów zależnych 2.5 Polska

na stronie: www.biblioteki.org.

Treść licencji jest dostępna na stronie:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/pl/>

Na okładce użyto zdjęcie autorstwa Kruno Knezevica z zasobów SXC.hu.

W publikacji wykorzystano ikonę  projektu Laurent Patain z zasobów The Noun Project.